

ДОСЛІДЖЕННЯ НА ГОРОДИЩІ «ВАЛИ» У
М. ВОЛОДИМИРІ-ВОЛИНСЬКОМУ

Спільною україно-польською експедицією, створеною ДП «Волинські старожитності», Університетом ім. М. Коперника з м. Торунь (керівник Д. Семінська) та Товариством Незалежності з м. Люблін (Ян Федірко) проводились дослідження на городищі «Вали», що у місті Володимирі-Волинському. Роботи велись у північно-східній частині городища, в межах розкопу III. Метою робіт було подальше дослідження місць розстрілів та масових захоронень та створення передумов для розкопок фундаментів стіни середньовічного замку.

В результаті робіт було ексгумовано залишки тіл 1494 осіб із шести поховальних ям.

1. Яма № 6 мала розміри 4×6 м, у плані прямокутна. У ній знаходились рештки 618 людей обох статей, включаючи значну кількість дітей. Жертви найімовірніше були вкинуті у яму, оскільки тіла лежали хаотично. На дні ями було знайдено 435 гільз калібру 7,62 мм та 13 гільз калібру 9 мм (в основному у західній частині ями). При похованих було знайдено 9 монет номіналом «5 рублів» Миколи II, 3 католицькі медальйони білого металу.

2. Яма № 7, прямокутна, розмірами 3,5×15 м, (втягнута по осі північ-південь), у якій розстріляні числом 857 осіб, розміщувались невеликими групами, долілиць, головами на північ. На відміну від аналогічних поховальних ям № 1 та № 2, земляного проміжку між групами не було. Супровідний матеріал складався з гільз калібрів 7,62 та 9 мм, приблизно у рівних пропорціях.

3. Яма № 8 мала розміри 1,1×1,8 м, втягнута по осі захід-схід. На північ від ями № 8 знаходяться могили № 9, № 10, № 11. У могилі було знайдено рештки 3 чоловіків у віці від 35 до 60 років. Розстріляні були покладені на бік, двох з них поклали головами на захід, одного на схід. Жертви були вкинуті до ями

після загибелі. На черепках є сліди входу куль від вогнепальної зброї. При тілах знайдено фрагмент тканини одягу, металеву пряжку від пояса, пластиковий гудзик, також металеву обручку (діаметр 2,2 см).

4. Яма № 9 локалізована на північ від ями № 8, виміри 1,5×2,0 м (втягнута по осі захід-схід). У могилі знайдено рештки 6 осіб; у тому числі двох жінок і чотирьох чоловіків у віці від 25 до 45 років. Рештки були вкинуті до могили після загибелі. В одному випадку не спостерігались сліди вогнепальної рани. При рештках знайдено лише фрагмент жіночого взуття.

5. Яма № 10 розмірами 1,5×2,0 м, втягнута по осі захід-схід. У могилі було знайдено рештки 4 осіб – однієї жінки і трьох чоловіків у віці від 18 до 55 років. Тіла були складені долілиць, головами на північ. Тіла були вкинуті до могили по виконанню страти. Сліди вогнепальних ран спостерігались у всіх чотирьох осіб. При рештках не знайдено жодних предметів.

6. Яма № 11 знаходилась на північ від могили № 9 (розміри 1,4–1,7 м). У могилі були рештки 6 осіб, двох жінок і чотирьох чоловіків у віці від 16 до 55 років. Рештки було вкинуто безладно, кожен скелет в інший бік, як долілиць так і на боці. 4 особи покладено головами на захід, 2 – головами на схід. Рештки були вкинуті до могили після страти. Тільки в одному випадку на скелеті спостерігались сліди вогнепальної рани. У могилі, між рештками було знайдено православний металевий хрестик, металевий гудзик, також гільзу патрона ТТ калібру 7,62 мм.

Цього року не виявлено археологічних об'єктів середньовічного періоду. Проте у перевідкладених шарах розкопу та могильних ямах виявлено фрагменти кераміки XIV–XVII ст. Як відомо із попередніх досліджень 2011 року, шар XIV ст. сягає глибини 4,0 м.

У результаті польового сезону було ексгумовано найбільшу за всі роки кількість тіл, знайдено новий тип поховальних ям, для яких характерні малі розміри та невелика кількість похованих. Вперше знайдено православну християнську атрибутику, що ще раз засвідчує немож-

ливість встановлення етнічної приналежності загиблих до одного народу чи нації. Цим підтверджується висловлене раніше припущення, що загиблі є громадянами Польщі, але як мінімум трьох національностей.